

Vammaisfoorumi ry

KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto

Handikapp forum rf

Finnish disability forum

28.1.2023

Eduskunta

Hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

**Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja
Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta HE 184/2022 vp**

Aika: Hallintovaliokunnan kokous 2.2.2023 klo 12.15

Vammaisfoorumi ry kiittää eduskunnan hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta jättää kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta. Vammaisfoorumi on 27 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 220 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus ratifioitiin Suomessa 10.6.2016 ja on lain tasoisena voimassa olevaa oikeutta. Pelastuslain uudistamisen näkökulmasta YK:n vammaissopimuksen keskeisiä artikloja ovat muun muassa artikkelit 5, 9 ja 11. Artikla 5 käsittelee tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Sen mukaan muun muassa yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen. Kohtuullisten mukautusten tekeminen koskee tarvittaessa myös pelastustoimea.

YK:n vammaissopimuksen 9 artikla käsittelee esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Sen mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa rakennuksiin, teihin, kuljetukseen sekä muihin sisä- ja ulkotiloihin, koulut, asunnot, terveydenhuollon yksiköt ja työpaikat mukaan lukien sekä tiedottamiseen, viestintään ja muihin palveluihin, sähköiset palvelut ja pelastuspalvelut mukaan lukien.

Artikla 11 käsittelee vaaratilanteita ja humanitaarisia hätätiloja. Artiklan mukaan sopimuspuolet toteuttavat kansainväliseen oikeuteen perustuvien velvoitteidensa mukaisesti, mukaan lukien kansainvälinen humanitaarinen oikeus ja ihmisoikeuksia koskeva kansainvälinen oikeus, kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden vaaratilanteissa, mukaan lukien aseelliset selkkaukset, humanitaariset hätätilat ja luonnonkatastrofit.

YK:n vammaissopimuksen artiklan 4.3 Yleiset velvoitteet mukaan laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla sopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta. Vammaisfoorumi muistuttaa, että tämä koskee kaikkia yhteiskunnan tasoja.

[Laki pelastuslain muuttamisesta](#)

[17 § Palovaroittimet](#)

Esitettävän pykälän 1 momentin mukaan rakennuksen omistaja olisi jatkossa velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.

Vammaisfoorumi kannattaa uudistusta. On tarkoituksenmukaista, että asuntojen osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu kuuluisi jatkossa rakennuksen omistajalle. Aukkaalla olisi puolestaan velvollisuus ilmoittaa omistajalle, jos palovaroittimen paristo loppuu tai palovaroittimeen tulee vika.

On hyvä, että pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on kirjaus, että erityisryhmien osalta tulee varoitus antaa tarvittaessa muutenkin kuin äänimerkillä. Vammaisfoorumi muistuttaa, että palovaroittimen tulee olla riittävä huoneiston asukkaan toimintakykyyn nähden ja sen hälytyksen on oltava havaittavissa myös muulla kuin kuuloaistilla.

Vastuun siirtäminen ehdotetulla tavalla edellyttää huoltoyhtiöille tulevaa toimintavelvoitetta, mikäli asukas ilmoittaa palovaroittimen pariston olevan lopussa. Asia tulee huoltoyhtiön toimesta ratkaista samalla toimintatavalla, päivystysluonteisena työnä, kuin esimerkiksi toimitaan asukkaan unohtaessa avaimet. Tämä toimintatapa on perusteltua sopia, vaikka rakennuksen omistaja uusisikin palovaroittimien paristot ja palovaroittimet säännöllisesti ja ennakoivasti.

Osa vammaisista ihmisistä asuu itsenäisesti rakennuksessa, jonka he myös omistavat. Vastaavasti heillä on omistuksessaan vapaa-ajanasuntoja. Vammaisfoorumi ehdottaa, että näissä tilanteissa vammainen ihminen voisi saada positiivisena erityiskohteluna paikallisen pelastusviranomaisen apua palovaroittimen asentamiseksi ja sen toimintakunnon säännölliseen tarkistamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan toiminnanharjoittajan velvollisuudesta varustaa majoitustilat, hoitolaitokset sekä palvelu- ja tukiasumisen asunnot palovaroittimilla. Vammaisfoorumi pitää esitystä perusteltuna.

Vammaisfoorumi esittää harkittavaksi, että vammaisilla ihmisillä olisi omalla suostumuksellaan mahdollisuus antaa yhteystietonsa hyvinvointialueen pelastusviranomaisille ja hätäkeskuksille. Asunto-osakeyhtiöissä ilmoituksen voisi antaa myös isännöitsijän tehtäväksi, jolloin isännöitsijän tulee myös varmistaa, että tieto on mennyt pelastustoimelle. Tämä nopeuttaisi ja helpottaisi pelastushenkilöstön työtä, kun he tietäisivät ennalta, että kohteessa on vammainen ihminen.

31 a § Tilannekuvatoiminta

Pykälän osalta Vammaisfoorumi muistuttaa, että tilannekuvan muodostamisen kannalta on tärkeää huomioida vammaiset henkilöt omana kokonaisuutenaan, sillä turvallisuuteen ja pelastustoimintaan liittyy vammaisten henkilöiden kohdalla erityishuomioitavia seikkoja. Tämä tulisi huomioida sisäministeriön mahdollisuudessa määritellä sisältöjä tarkemmin myöhemmässä asetuksessa.

47 § Pelastustoiminnan suunnitelmat

Pykälässä on Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan tärkeä huomioida erikseen vammaiset henkilöt omana ryhmänä pykälän 31 a kohdalla mainituitten syitten takia.

81 a § Tarkastus rakennushankkeen aikana

Uudessa pykälässä säädettäisiin tarkastuksista, joita pelastusviranomainen voi tehdä rakennushankkeen aikana. Vammaisfoorumi kannattaa esitettävää uutta pykälää.

Pelastusviranomaisen tarkastus rakennusvaiheessa painottuisi poistumisturvallisuuteen, paloturvallisuuslaitteisiin, pelastustoiminnan edellytyksiin ja väestönsuojiiin. Vammaisfoorumi muistuttaa, että kyseisissä tarkastustoimissa on otettava huomioon eri tavoin vammaiset ihmiset ja heidän tarpeensa, rakennusten, myös väestönsuojat ja poistumistiet, esteettömyys sekä tiedonsaannin saavutettavuus ja monikanavaisuus.

Lisätietoja

Vammaisfoorumin puheenjohtaja Sari Kokko 050 401 5802, sari.kokko@nkl.fi

Vammaisfoorumi ry

Sari Kokko

puheenjohtaja

Anni Kyröläinen

pääsihteeri